

РЕСПУБЛИКА
ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

06.03.2019

№ 204-па

“2019-2023 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында кече һәм урта бизнесны үстерү программасы” муниципаль программасын раслау турында

“Россия Федерациясендә кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү турында” 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль закон, “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, “Татарстан Республикасында кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү турында” 2010 елның 21 гыйнварындагы 7-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында кече һәм урта эшқуарлыкны тотрыклы үстерү өчен шартлар тудыру максатларында, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. “2019-2023 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында кече һәм урта бизнесны үстерү программасы” муниципаль программасын расларга.
2. Әлеге карарны Саба муниципаль районының <http://saby.tatarstan.ru> рәсми сайтында бастырып чыгарырга.
3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесе урынбасары И.И. Котдусовка йөкләргә.

М.Р. Ишниязов

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2019 елның 6 мартындагы 204-па номерлы карары белән расланган

“2019-2023 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында кече һәм урта бизнесны үстерү” муниципаль программасы

1. Программа паспорты

Программаның исеме	«2019-2023 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында кече һәм урта бизнесны үстерү программасы» муниципаль программасы
Муниципаль заказчы (координатор)	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның төп эшләүчесе	Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының инвестицион үсеш һәм эшмәкәрлеккә ярдәм итү бүлегенә;
Программаның максаты	<ul style="list-style-type: none">- эшқуарлык эшчәнлегенә буенча шул исәптән социаль эшмәкәрлекнең тотрыклы үсешенә өчен уңайлы шартлар тудыру һәм аның Саба муниципаль районының социаль-иқтисади үсешенә йогынтысын арттыру;- халыкның тормыш сыйфатын күтәрү; эчке һәм тышкы базарларда жирле продукциянең конкурентлыкка сәләтен арттыру;- районның инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыру.
Программаның бурычлары	<ul style="list-style-type: none">- кече һәм урта эшмәкәрлекнең житештерү һәм инновация потенциалын үстерү;- социаль эшмәкәрлекне үстерү;- кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына мөлкәти ярдәм;- кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына финанс ярдәме механизмнарын

	<p>үстерү;</p> <ul style="list-style-type: none"> - эшкуарлык эшчэнлеге буенча инициативалар шартлары булдыру; - кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына дәүләт хезмәтләре күрсәтүнең сыйфатын күтәрү, кече һәм урта эшкуарлык субъектларын фәнни-методик, норматив-хокукий һәм консультация белән тәмин итү; - эшкуарлык эшчәнлегенә абруен күтәргә ярдәм итү; кече һәм урта эшкуарлыкка ярдәм итүнең гамәлдәге инфраструктурасын үстерү һәм аның яңа формаларын булдыру; табигать ресурсларыннан (сулыклардан, урманнан, тигезлекләрдән) файдалануның нәтижәләгән арттыру; - үзмәшгуль гражданны теркәүне тәмин итү (аларны «Һөнәри керемгә салым» яңа салым режимына рәсмиләштерү юлы белән
<p>Программаны гамәлгә ашыру сроклары</p>	<p>2019-2023 еллар</p>
<p>Еллар һәм чыганаclar буенча бүленгән финанслау күләме</p>	<p>Программаны гамәлгә ашыруга барлыгы 237 мең сум планлаштырыла, шул исәптән программа акчалары да булачак</p> <p>2019 бер ел - 20 мең сум;</p> <p>2020 бер ел - 22 мең сум;</p> <p>2021 бер ел - 60 мең сум;</p> <p>2022 бер ел - 65 мең сум;</p> <p>2023 бер ел - 70 мең сум;</p> <p>Саба муниципаль районы бюджетыннан 0,237 млн. сум. Әлеге акчалар чираттагы финанс елына Татарстан Республикасы законы нигезендә ел саен аныкланачак.</p>
<p>Программаның максатларын һәм бурычларын (нәтижәләргә бәяләү индикаторларын) гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләргә һәм Программаның нәтижәләргә күрсәткеләргә</p>	<p>Муниципаль программаның аерым чараларын гамәлгә ашыру 2023 ел ахырына кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен уңай шартлар тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк, бу түбәндәгеләрнең артуына китерәчәк:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Саба муниципаль районының тулаем территориаль продуктында (ВТП) кече

	<p>эшкуралык өлөшөн 35,1 %тан 35,7 %ка кадэр арттыруны,</p> <ul style="list-style-type: none">- кече һәм урта эшкуралык өлкөсөндө, индивидуаль эшкураларны да кертеп, эшлөүчелөрнөң санын 4155 тән 4278 кешегә кадэр арттыру- өлөшнө арттыру 67% тан 75% ка кадэр МСП субъектлары гына катнашучы иң эре заказчылар сатып алулары.
--	--

2. Кыскача кереш.

Саба районы, Татар АССР составында административ-территориаль берәмлек буларак, 1930 елның 10 августында ВЦИК карары белән төзелгән.

«Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы» муниципаль берәмлеге 2005 елның 31 гыйнварындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә төзелгән.

Саба районы республиканың төньягында урнашкан, Татарстан Республикасының Арча, Кукмара, Балтач, Мамадыш, Балык Бистәсе, Теләче районнары белән чиктәш.

Районның мәйданы - 109800 га, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрнең мәйданы - 63532 га, урман жирләренен мәйданы 27600 га. Унтугыз авыл һәм бер шәһәр жирлеген 67 торак пункт берләштерә.

Район территориясе Мишә елгасы бассейнының өске өлешен алып тора. Нигездә, бу - елга үзәннәре белән киң һәм сөзәк түтәлләргә бүленгән калкулыклы тигезлек, алар, үз чиратында, кечерәк елгаларның озын чокырлары һәм вак үзәннәре белән вак икенчел калкулыктарга һәм сөзәк калкулыктарга бүлгәләнә.

Район үзәге - Б.Сабасы шәһәр тибындагы бистәсе, республикабыз башкаласы - Казан шәһәреннән 98 чакрым ераклыкта, Шәмәрдән тимер юл станциясеннән 22 чакрым ераклыкта, Нократ Аланыннан 60 чакрым ераклыкта урнашкан.

Саба районы территориясендә карбонат токымнары, кирпеч балчык, табигый (карьер) ком ятмалары бар.

Елгаларның гомуми озынлыгы 672 км, елга челтәре куелыгы - 0,35 км. Саба районы территориясендә 171 чишмә бар.

3. 2019-2023 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында кече һәм урта бизнесны үстерү муниципаль программасының максатлары һәм бурычлары

Муниципаль программаның максаты һәм бурычлары «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән максатларны гамәлгә ашыруга юнәлтелгән һәм дәүләт сәясәте һәм стратегиясе өстенлекләренә туры килә.

Муниципаль программаның максаты кече һәм урта эшкуарлыкны тотрыклы үстерү өчен уңай шартлар тудыру һәм аның Саба муниципаль районының социаль-иқтисадый үсешенә йогынтысын күтәрү, халыкның тормыш сыйфатын күтәрү, эчке һәм тышкы базарларда жирле продукциянең конкурентлыкка сәләтлелеген арттыру, районның инвестицион жәлеп итүчәнлеген күтәрү.

Муниципаль программаның бурычлары:

- кече һәм урта эшкуарлыкның житештерү һәм инновацион потенциалын үстерү;
- социаль эшмәкәрлекне үстерү; - кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларына мөлкәти гомуми санын тулыландыру исәбенә керүен күрсәтү;
- кече һәм урта эшкуарлык субъектларына финанс ярдәме механизмнарын үстерү;
- эшкуарлык эшчәнлеген башлау өчен шартлар тудыру;
- эшкуарлык эшчәнлегенә абруен күтәрүгә ярдәм итү
- табигать ресурсларынан (сулыклардан, урманнардан, тигезлекләрдән) файдалануның нәтижәлелеген арттыру; үзмәшгуль гражданның теркәүне тәмин итү (аларны «Һөнәри керемгә салым» яңа салым режимына рәсмиләштерү юлы белән).

Саба муниципаль районы иқтисадының гамәлдәге структурасын муниципаль программа аша исәпкә алып, кече һәм урта эшмәкәрлек үсешен һәм эшчәнлеген стимуллаштыру максатларында өстенлекле юнәлешләр булып түбәндәгеләр билгеләнә:

- авыл хужалыгы;
 - авыл хужалыгы продукциясен житештерү һәм эшкәртү;
 - эшкәртү производстволары;
 - туризм һәм кунакханә бизнесын үстерү;
- хезмәт күрсәтү: социаль, тормыш-көнкүреш, көнкүреш, чәчтарашханә һәм матурлык салоннары хезмәтләре күрсәтү;

Программа чараларын гамәлгә ашыру кече һәм урта эшкуарлыкның гамәлдәге һәм яңа төзелгән субъектларын саклап калу өчен шартлар тәмин итүне күздә тотып, бу эш урыннары санын арттыруны, кече һәм урта бизнес

предприятиеләрендә хезмәт хакын арттыруны, салым базасын арттыруны һәм шуның белән Саба муниципаль районы территориясендә халыкның тормыш дәрәжәсен күтәрүне тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Муниципаль программаның максатларга ирешүне характерлаучы максатчан индикаторлары түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- 10 мең кешегә исәпләгәндә кече һәм урта эшкуарлык субъектлары саны (индивидуаль эшкуарларны да кертеп) 224,8 берәмлектән 237,7 берәмлеккә кадәр;

- 4155 тән 4278 гә кадәр барлык предприятие һәм оешмалар хезмәткәрләренең һәм оешмаларының уртача исемлек санында кече һәм урта предприятиеләрнең (тышкы өстәмә эшләүчеләрдән башка) хезмәткәрләренең уртача исемлек саны өлеше (тышкы берлекләрдән тыш);

Әлеге муниципаль программа бурычларын хәл итүне характерлаучы күрсәткечләр түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- финанс елы дәвамында ярдәм алган кече һәм урта эшкуарлык субъектлары саны - 10 берәмлек;

- кече һәм урта эшкуарлык секторында яңа булдырылган эш урыннары санын (яңа теркәлгән индивидуаль эшкуарларны да кертеп) 50 бер. берәмлектән 80 бер башка кадәр арттыру;

- кече һәм урта эшкуарлыкның яңа теркәлгән субъектлары санын 1 мең кешелек халыкка, гамәлдәге кече һәм урта эшкуарлык субъектларын 5,97 дән 7,75 берәмлеккә кадәр арттыру.

Максатчан индикаторлар, муниципаль программаның еллар һәм аны гамәлгә ашыру этаплары буенча планлы күрсәткечләргә расшифровкалаган күрсәткечләре, шул исәптән Саба муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлык субъектлары үсеше торышының үзгәрү фаразын чагылдыручы күрсәткечләр муниципаль программаның 1 кушымтасында күрсәтелгән.

4. Саба муниципаль районында агымдагы вэзгыятьне анализлау, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү проблемаларын бэяләү.

Тулаем территориаль продуктның төп өлеше авыл хужалыгына туры килә. Районның агросәнэгать комплексы 17 эре авыл хужалыгы формированиесен, 117 фермер хужалыгын һәм 116дан артык гаилә фермасын берләштерә.

Үсемлекчелектә туфракны өстән генә эшкэртүнең энергияне сак тотучы технологиясе кулланыла - туфракны өске катлам эйлэнешеннән башка эшкэртү, саламны ашлама буларак ваклау.

Соңгы елларда консервланган орлыктан ашау эзерләү өчен кукуруз игелә, аны куллану сөт артуны арттырырга, майлылыкны һәм аксым күләмен арттырырга мөмкинлек бирә.

Авыл хужалыгында төп юнөлеш булып терлекчелек тора, анда соңгы елларда житештерүнең яңа технологияләре гамәлгә кертелә, аерым алганда, 3500 баш саву залы булган 8 сөт комплексы һәм 16 роботка исэплэнгән 4 ферма роботы эшли.

Районда сыерларның гомуми саныннан 15%ы роботлар, 50%ы саву залларында хезмэт күрсэтә.

- Эре авыл хужалыгы предприятиеләре: «ТАТМИТ Агро» ЖЧЖ, «Саба» ЖЧЖ, «Лукоз Саба» ЖЧЖ.

- Эре сәнэгать предприятиеләре: Саба урман хужалыгы, «Саба сөт комбинаты» ЖЧЖ, «Саба тэрэзэләре» ЖЧЖ, «Ялкын» ЖЧЖ, «Бэтапром» ЖЧЖ.

- Эре төзелеш предприятиеләре: «РАФФ» ААЖ, «Татавтодор» ААЖ Саба филиалы, «159 нчы ПМК» ЖЧЖ, «Саба ПМК -Мелиорация» ЖЧЖ.

- Сэүдэнең эре предприятиеләре: Саба районы кулланучылар жэмгыяте, «Хэрэм» ЖЧЖ.

- Эре хезмэт күрсэтү предприятиеләре: «Саба КЖП ТКХ» ААЖ, «Шэмэрдэн КЖП ТКХ» ААЖ, «Сабагро» ЖЧЖ, «Шэмэрдэн ИКП» ААЖ, «Рамазан» ЖЧЖ, «Яшен» ЖЧЖ.

- Мэгариф: гомуми белем бирү мэктэпләре саны - 30, шул исэптэн урта мэктэпләр - 15, төп - 8, башлангыч (филиаллар) - 4. Балалар бакчалары саны - 47.

- Сэламэтлек саклау: Саба үзэк район хастаханэсе, Шэмэрдэн участок хастаханэсе, Лесхоз һәм Иске Икшермэ табиблык амбулаториясе, Фельдшерлык акушерлык пунктлары - 40.

- Физик культура һәм спорт: 33 спорт залы, 2 ябык бассейн, 1 боз сарае, 8 хоккей тартмасы, 56 яссылык корылмасы.

- Мэдэният: 56 мэдэният йорты һәм авыл клублары, 29 китапханэ, 2 музей.

- Социаль сясэсэт: 6 социаль яклау учреждениесе.

Кече эшкуарлык - хужалык итүнең заманча базар системасының аерылгысыз элементы, аннан башка икътисад һәм жэмгыять тулаем алганда нормаль яши һәм үсэ алмый. Ул демократиягэ һәм шэхси милеккэ нигезлэнгән базар мөнэсэбэтлэрен ныгытуны тээмин итэ. Үзенең икътисадый хэле һәм яшэу шартлары буенча хосусый эшмэкэрлэр халыкның күп өлешенэ якын һәм

жәмгыятьнең социаль һәм сәяси тотрыклылыгы гаранты булган урта сыйныф нигезен тәшкил итәләр.

Кече һәм урта эшкуарлык яңа эш урыннары тудыра, продукциянең яңа төрләрен һәм икътисадый куышларын тизрәк үзләштерә, эре бизнес өчен конкуренциягә сәләтсез тармакларда үсә.

2019 елның 1 гыйнварына Саба муниципаль районы буенча хужалык итүче субъектларның статистик регистры составында 697 кеше исәпкә алынган, аларда регистр органнарының индивидуаль эшкуарлар буларак дәүләт теркәве узуы турында белешмәләр кергән.

Шәхси эшкуарларны һәм аларның ялланган хезмәткәрләрен дә кертеп, кече эшкуарлык субъектларында эшләүчеләр саны (бәяләү), 4155 кеше тәшкил итә, шул исәптән микропредприятиеләрдә 1260 кеше эшли.

Саба муниципаль районы территориясендә кече һәм урта эшкуарлык житәрлек потенциалга ия, аның алга таба үсешен һәм эшчәнлек өлкәсен киңәйтүне тәмин итәргә мөмкинлек бирә.

Әмма кече эшмәкәрлек үсешен тоткарлаучы берничә фактор бар. Болар:

- продукцияне сату буенча кыенлыklar, старт капиталының житәрлек булмавы,
- кече предприятиеләрне матди-техник яктан тәмин итү буенча кыенлыklar, коммуналь хезмәтләргә һәм электр энергиясенә югары тарифлар,
- кече предприятиегә эшләргә туры килә торган базар динамикасы һәм конъюктурасы турында объектив мәгълүмат житмәү,
- кече предприятиеләр өчен кредитларның югары бәясе,
- халыкны ликвид белән тәмин итү житмәү, административ киртәләр, халыкның кайбер катламнарының еш очрый торган тискәрелеге турында,
- күпчелек эшкуарларның зәгыйфь ижтимагый активлыгы, аларның таркаулыгы,
- эшкуарларның ижтимагый берләшмәләренең житәрлек дәрәжәдә үсеш алмавы,
- һәм башка факторлар.

Билгеләнгән проблемаларны хәл итү программа-максатчан методтан файдалануны таләп итә, ул кече һәм урта эшкуарлыкка ярдәм итүнең инфраструктура объектларын үстерүгә һәм кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм итүнең кирәкле механизмнарын гамәлгә ашыру юлы белән кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыруга хакимият органнары сәясәтен юнәлеш алырга мөмкинлек бирәчәк, бу бюджет акчаларын максатчан һәм нәтижәле кулланырга мөмкинлек бирәчәк.

«2019-2023 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында кече һәм урта бизнесны үстерү программасы» муниципаль программасы кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм итү буенча «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 25 пунктында каралган муниципаль районның жирле

әһәмияттәге мәсьәләләрен гамәлгә ашыру кысаларында эшләнде. «2019-2023 елларга Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында кече һәм урта бизнесны үстерү программасы» муниципаль программасы районның бизнес-жәмәгәтчелеге вәкилләренә, үз потенциалын туплап, ярдәм итүгә юнәлтелгән, бу икътисадның тотрыклы базар секторын һәм конкурентлык тирәлеген, барлык дәрәжәдәге бюджетлар өчен салым базасын, эшқуарлыкның уңай имиджын формалаштыруда уңай чагылыш табачак.

Кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү проблемаларын хәл итүнең программ-максатчан ысулын гамәлгә ашыручы муниципаль программаны эшләүнең максаты түбәндәге факторлар белән билгеләнә:

– кече һәм урта эшқуарлык субъектлары очраша торган проблемаларның авыр хәл ителә торган һәм төрле булуы, бу аларны хәл итүгә системалы якын килү зарурлығын, гамәлгә ашыру технологияләре һәм гамәлгә ашыру вакыты буенча муниципаль сәясәтнең аерым юнәлешләрен килештерүне билгели;

– чаралар һәм планлаштырылган нәтижәләр максатларын, бурычларын, составын һәм структурасын билгеләү зарурлығы; бюджет, финанс һәм матди кертемнәрнең нәтижәлелеген арттыру буенча үзара бәйләнгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру зарурлығы.

Саба муниципаль районы территориясендә кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү перспективалары кече һәм урта эшмәкәрлек өчен уңайлы климат тудыруга бәйле. Игътибарны кече бизнеска ярдәм итү өчен билгеләнгән барлык финанс чараларының (федераль бюджет, республика бюджеты һәм Саба муниципаль районы бюджеты) өстенлекле юнәлешләргә туплануына юнәлтергә кирәк. Һәр кече предприятиенең муниципаль һәм республика программаларында катнашу, маркетинг стратегиясе проблемалары, үз мәнфәгәтләрен яклау мәсьәләләре буенча консультация һәм бушлай ярдәм алу мөмкинлегенә булырга тиеш. Кече бизнес субъектларын хезмәтне саклау һәм янғын куркынычсызлыгы, хезмәт һәм салым законнары буенча укытуга ярдәм итү бурычы актуаль.

Программа-максатчан алым Саба муниципаль районында эшмәкәрлек климатын булдыру буенча планлы эш алып барырга мөмкинлек бирә.

5. Икътисадның төрле секторларында кече һәм урта эшмәкәрлек үсеше.

Кече эшқуарлық субъектларының 697 структурасы (01.01.2019) эшчәнлек төрләре буенча түбәндәгечә күренә:

- сәүдә һәм жәмәгать туклануы 33%
- авыл хужалыгы 15%;
- транспорт һәм элементә 12%;
- сәнәгать 9;
- төзелеш 6%;
- көнкүреш хезмәте 5%;
- башка тармақлар 20%;

Структуралардан күренгәнчә, төп өлеш күмәртәләп һәм ваклап сатуға туры килә, авыл хужалыгы икенче урында тора.

Бүгенге көндә районда ваклап сату буенча 232 стационар предприятие, 14 жәмәгать туклануы предприятиесе, 12 көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиесе эшли.

Саба муниципаль районының сәнәгать һәм эшкәртү производстволары икмәк һәм икмәк-күмәч әйберләре, корпус жиһазлары, кондитер әйберләре житештерү, Саба муниципаль районы территориясендә авыл хужалыгы продукциясен эшкәртү белән бирелгән Крестьян (фермер) хужалықлары аграр житештерүдә хужалық итүнең төп формасы булып тора, әмма төрле ресурслардан файдалануның иң нәтижәле формаларының берсе. Районда крестьян (фермер) хужалықлары үсешен тоткарлый торған сәбәпләр: аларны хезмәт күрсәтү инфраструктурасының гарантияләнгән сату базарлары һәм үсеш алмавы; авыл хужалыгы продукциясенә сатып алу бәяләренәң түбән булуы; эшчәнлекне техник технологик яңарту өчен матди ресурсларның житмәве.

Югарыда санап кителгән барлық проблемаларға да карамастан, муниципаль район өчен аграр сектор өстенлекле юнәлеш булып тора һәм кече һәм урта эшмәкәрлек үсешен дә әлегә сектор белән бәйләү планлаштырыла.

6. Кулланучылар базарын үстерү.

Кулланучылар базарының үсешенә районның социаль-икътисады үсеш торышы йогынты ясый. 2018 елда теркәлә торған эшсезлек дәрәжәсенәң 0,17 %ка кадәр кимүе, уртача айлық хезмәт хакының 17200 (2017 ел) белән артуы (2023 ел) күзәтелә.

2018 елда районда ваклап сату әйләнеше 2329 млн. сум тәшкіл итте. Барлығы сәүдә эшчәнлеген 382 шәхси эшқуар башқара.

Сәүдә өлкәсендә кече предприятиеләрнең гомуми санының 54,8 проценты жәлеп ителгән.

Районда 35 жәмәгать туклануы предприятиесе эшли. Шуларның 55 процентын кече бизнес предприятиеләре алып тора.

Көнкүреш хезмәтләре күрсәтү өлкәсе кече эшмәкәрлек субъектлары тарафыннан тулысынча тәкъдим ителгән. Халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтүдә чәчтарашханә, төрле матурлык һәм сәламәтлек салоннары, киём ремонтлау һәм тегү, аяк киёмен ремонтлау һәм автосервис хезмәтләре өстенлекле үсеш ала.

Сәүдәнең заманча форматын тәкъдим итүче сәүдә үзәкләре уңышлы үсеш алды - бу үз-үзенә хезмәт күрсәтүнең сәүдә ноктасы, ул товарлар һәм хезмәтләрнең киң ассортиментын тәкъдим итә һәм сатып алуучылар өчен үз территориясендә өстәмә сервислар (банкомат, парковка, кафе, бәдрәф, даруханә, матбугат һәм фотографияләр пунктлары һ.б.). Соңгы елларда түбәндәге объектлар ачылды:

7. Яшьләр арасында эшқуарлыкны үстерү.

Саба районында кече һәм урта бизнесны үстерү соңгы елларда сизелерлек активлашты. Бизнесста, икътисадта һәм жәмгыять үсешендә актив роль уйнарга сәләтле яңа буын эшмәкәрләр, яшь, динамик, заманча кешеләр формалаштыруга ихтыяж арта. Яшьләр эшқуарлыкны үстерү өчен хәзерге этапта яшьләр арасында эшқуарлык эшчәнлеген популярлаштыруга кирәк. Әлеге стратегик бурычны хәл итү өчен түбәндәгеләр кирәк:

- уен һәм тренинг чаралары үткәрергә;
- өлкән сыйныф укучылары өчен эшқуарлык буенча олимпиадалар үткәрергә;
- яшьләрне белем бирү курсларына чакырырга;
- ихтыяжга һәм лаеклы һөнәргә караган кебек, эшқуарлыкка уңай мөнәсәбәт формалаштыручы социаль реклама чыгаруны оештырырга;
- яшь эшқуарларга дәүләт ярдәме турында мәгълүмат бирергә;
- илнең икътисадый алгарышының нигезе булган намуслы һәм социаль җаваплы эшқуар идеясен пропагандалаучы реклама материаллары эшләргә һәм таратырга;
- яшьләргә бизнес-проектлар үткәреп торган конкурслар турында мәгълүмат бирергә;
- Яшьләрне эшқуарлык эшчәнлегенә күпләп җәлеп итәргә. Әлеге бурычны хәл иткәндә дәүләт үткәрә торган программалар турында агитация материаллары таратырга, уку йортларында яшьләргә анкета сораптырулары уздырырга кирәк. Һәр анкетада контактлы мәгълүматлар белән бүлек булырга тиеш. Анкет эшкәрткәннән соң, эшмәкәрләр булырга эзәр яшь кешеләрнең мәгълүматлар базасын төзәргә кирәк. Үз предприятиеләрен ачарга теләгән яшьләр белән мәгълүмати конференцияләр үткәреү аларга уңышлы эшмәкәрләр, бизнес һәм хакимият вәкилләре чакырылырга тиеш;

Эшкуарлык эшчэнлеге алып барырга сэләтле яшьләрне сайлап алырга. Гамәлдәге эшкуарлар идеяләр бизнесын бәяләп, аларның авторлары белән әңгәмә коргач, әңгәмәләр формасында эксперт сессияләре үткәрергә кирәк. Бизнес-идеяләр конкурслары чыннан да кызыклы тәкъдимнәр табарга һәм аларны практикада тормышка ашырырга мөмкинлек бирә; яшьләргә бизнес алып бару күнекмәләрен булдыру максатында профильле укуту уздырырга. Яшьләр бизнес-планлаштыру курсы, проект командалары формалаштыру буенча тирәнтен модульле укуту узарга тиеш. Укуга мастер-класслар үткәреләчәк сертификацияләнгән бизнес-тренерларны жәлеп итәргә, уңышлы эшкуарлар, бизнес белән бәйлә эшчәнлекнең төрле өлкәләре белгечләре (салым органнары хезмәткәрләре, хезмәт законнары буенча белгечләр, санэпидемстанцияләр хезмәткәрләре, янғын сүндерүчеләр, экологлар, бухгалтерлар) белән эксперт сессияләре үткәрергә кирәк.

8. Үзмәшгуль халык өчен программа булдыру.

Эшчәнлек формаларына зур игътибар бирелә, алар район халкына үзләрен үзләре тәэмин итәргә һәм үз бизнесларына башка эшсезләргә жәлеп итәргә мөмкинлек бирә.

Үзмәшгуль халык өчен программа чараларының төп идеяләре булып түбәндәгеләр тора:

Актив гражданнырга үз-үзләрен күрсәтү өчен мөмкинлекләр бирү.

Халыкның булган ижади потенциалын куллану.

Гражданнының керемнәре күлэгәсеннән чыгу.

Яңа салым түләүчеләр барлыкка килү юлы белән район бюджетын тулыландыру.

Практикада гражданнының белемен һәм күнекмәләрен куллану.

Чаралар мондый формаларда уздырыла:

Эшсезләргә юридик һәм практик мәсьәләләр буенча консультацияләү.

Эшчәнлекнең конкрет төрләрен сайлаганда, базарны анализлаганда белгечләрнең ярдәме, .

Коммерция эшчәнлеген оештыру мәсьәләләренә кагылышлы өйрәтү курслары үткәрү.

Бизнес-проектны язу этабында практик ярдәм.

Эксперт бәяләве бирү.

Шәхси эшкуар (ИП) эшенә таяна торган нормативлар мәсьәләләре буенча укуту курслары. Аның юридик зат эшчәнлегеннән аермасы.

Эшмәкәрләр белән эшләүче дәүләт оешмалары турында мәгълүмат бирү.

Үз предприятиеләре өчен кирәкле булган биналарны сайлау һәм арендада ярдәм күрсәтү. Кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары өчен мөлкәт исемлегенә кертелгән биналарны арендага алу яки арендага ташламалы бирү буенча аренда шартнамәсен төзү мөмкин.

9. Социаль эшкураарлыкны үстерү.

Социаль эшмәкәрлек - бизнесның бер төре, анда социаль проблемаларны хәл итү, кешеләргә ярдәм итү төп идея булып тора. Чиста хәйриячелектән аермалы буларак, монда үз-үзен аклау һәм проектның табышлылыгы идеясе мөһим.

Социаль эшмәкәрлек үсешенә төп максатлары һәм бурычлары:

1. Социаль эшмәкәрлек эшчәнлегә өлкәсендә норматив хокукый база булдыру.
2. Консультатив ярдәм күрсәтү.
3. Конкурс нигезендә финанс ярдәме күрсәтү.
4. Социаль эшмәкәрлек турында халыкка мәгълүмат житкерү дәрәжәсен күтәрү.
5. Жирле үзидарә органнарының социаль эшмәкәрлек белән үзара хезмәттәшлеген үстерү.

Хәзерге вакытта социаль эшмәкәрлек күп илләрдә үсә, чөнки ул ижтимагый проблемаларны социаль һәм базар мотивлары ярашуы, шулай ук инновацион алымнар куллану ярдәмендә нәтижәле хәл итәргә мөмкинлек бирә.

Шул ук вакытта социаль эшмәкәрләр гадәттә кече һәм урта эшкураарлык субъектлары булып тора.

Социаль эшмәкәрлек субъектлары - гражданнарның социаль яктан зәгыйфь һәм аз керемле төркемнәре мәнфәгатьләрендә продукция житештерүдә яисә хезмәтләр күрсәтүдә махсулашкан яисә алар өчен эш урыннары булдырган предприятиеләр.

Эшчәнлегә түбәндәгеләргә юнәлтелгән кече һәм урта эшкураарлык субъектлары:

мәшгульлекне тәмин итү һәм инвалидларга, өлкәннәргә һәм затларга ярдәм итү

авыр тормыш ситуациясе; гражданнарның тормыш эшчәнлегә шартларын яхшырту; гражданнарның төп тормыш ихтыяжларын тәмин итү мөмкинлекләрен киңәйтү.

Халыкны эш белән тәмин итү социаль эшкураарлык дип танылган гражданнар категорияләре: инвалидлар; ятим һәм балалар
✓ йортларын тәмамлаучылар; 7 яшькә кадәргә балалы хатын-кызлар;
✓ өлкән яшьтәге гражданнар; авыр тормыш хәлендә булган затлар; 2 ел
элек ✓ иректән мөхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затлар.

10. Кече һәм урта эшкураарлык субъектларына мөлкәти ярдәм.

Кече һәм урта эшкураарлык субъектларына (алга таба - КУЭ) мөлкәти ярдәм кече һәм урта бизнесны үстерү буенча дөүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә өстенлекле юнәлешләреннән берсе булып тора. «Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкураарлыкны үстерү

турында» 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль законның 18 статьясы (алга таба - 209-ФЗ номерлы Закон) күрсәтелгән органнар тарафыннан МСП субъектларына озак вакытлы арендага, шул исәптән ташламалы шартларда бирү өчен дәүләт һәм муниципаль мөлкәт исемлеген раслауны күздә тотта.

КУЭ субъектлары арасында мөлкәти ярдәмгә ихтыяж житештерү һәм административ корылмалар, биналар, жир участкалары, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрден, транспорт чаралары, жиһазлар кебек мөлкәт төрләрәнә карата тарала.

КУЭ субъектлары мөлкәти ярдәм алуның кыенлаштыра торган түбәндәге сәбәпләрне билгеләп үтә: дәүләт яки муниципаль мөлкәтне алу өчен мөрәжәгать иткәндә документларның күпчелеге, мөлкәт бирү вакыты озак булу, ярдәм алу тәртибенә ачык булмавы һәм мөлкәт һәм аны бирү процедуралары турында мәгълүмат булмау. Кече һәм урта эшқуарлык субъектларына мөлкәти ярдәм күрсәтү дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне хужалык әйләнешенә жәлеп итүгә, кече һәм урта бизнесның мөлкәти базасын ныгытуга ярдәм итәчәк, шул ук вакытта аренда түләүләре алу, шулай ук арендаторлар тарафыннан милекне сатып алу хисабына бюджет керемлелеген арттырачак.

"Кече һәм урта эшқуарлык һәм индивидуаль эшқуарлык инициативасына ярдәм күрсәтү» милли проекты паспорты исемле 2024 елның 1 декабрәнә кече һәм урта эшқуарлык субъектларының ташламалы шартларда бирелә торган мөлкәткә, шул исәптән файдаланылмый торган, нәтижәсез файдаланыла яисә объектлар билгеләнеше буенча файдаланылмый торган объектларның гомуми санын тулыландыру исәбенә керүен тәмин итүне күздә тотта. Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2017 елның 31 гыйнварындагы 147-р номерлы күрсәтмәсе белән «Кече һәм урта эшқуарлыкка ярдәм» максатчан моделе расланды, ул, исемлеккә кертелгән объектларның еллык 1094 санына үсешен дә кертәп, КУЭ субъектларына мөлкәти ярдәм күрсәтү юнәлешендә 2021 ел ахырына кадәр күрсәткечләрнең максатчан күрсәткечләрән бирә һәм МСП субъектларына арендага тапшырылган мондый объектларның өлешен арттыра.

Мөлкәт ярдәменә максаты - Саба муниципаль районы территориясендә районның мөлкәти потенциалын файдалану исәбенә кече һәм урта бизнесны үстерүне стимуллаштыру.

Бүлекнең бурычлары булып түбәндәгеләр тора:

- КУЭ субъектларына бирү өчен билгеләнгән мөлкәт исемлегендә (алга таба - Исемлек) Саба муниципаль районының муниципаль милкен арттыру.

- исемлеккә кертелә торган мөлкәт составын киңәйтү, аның сыйфатын яхшырту;

- КУЭ субъектларына Исемлекләрдә булган шартнамәләр нигезендә озак вакытка биләүгә (файдалануга) бирелә торган мөлкәт санын арттыру.

- мөлкәтне арендага бирүнең ташламалы тәртибен камилләштерү;

- мөлкәтне биләүгә (файдалануга) бирү процедураларының үтә күрәнмәлелеген гадиләштерү һәм арттыру.

Муниципаль районның норматив хокукый акты белән Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының озак сроклы нигездә кече һәм урта эшкуарлык субъектларына файдалануга бирү өчен өченче зат (кече һәм урта эшкуарлык субъектларының мөлкәти хокукларыннан тыш) хокукларыннан ирекле булган муниципаль мөлкәт исемлегенә кертелгән муниципаль мөлкәтне арендага бирү тәртибе расланды. Күчемсез мөлкәтне аренда түләве буенча ташламалар бирелә.

Саба муниципаль районы территориясендә КУЭ субъектларына мөлкәти ярдәм күрсәтү түбәндәге принципларда төзелә:

- мәгълүмати ачыклык (транспарентлык);
- “Интернет” челтәрендә Саба муниципаль районының муниципаль мөлкәте реестрына кертелгән мөлкәт турында, исемлеккә кертелгән мөлкәт турында, мондый актларның мөлкәти ярдәм күрсәтүен һәм проектларын жайга сала торган хокукый актлар турында рәсми сайтларда мәгълүмат урнаштыру;
- КУЭ субъектлары өчен мөлкәтне үстерү буенча реклама һәм мәгълүмат кампанияләре уздыру;

- МСП субъектларының мөлкәти ярдәм алуга тигез керүе;
- КУЭ субъектларына мөлкәт бирү һәм (яки) файдалануга бирү турындагы карарларны эзерләү, кабул итү һәм үтәү процессында көндәшлекне яклау турында Россия Федерациясе законнары таләпләрен үтәү;

ел саен яңа объектлар исемлегенә аларга карата КУЭ субъектларының арендага торган муниципаль милекне сатып алуга өстенлекле хокукы тормышка ашырылган мөлкәтне алыштыру максатларында өстәмәләр кертү;

- исемлеккә кертелгән мөлкәткә ихтыяж;
- КУЭ субъектларына озак вакытлы арендага бирелә алмый торган яисә алар тарафыннан эшкуарлык эшчәнлеген алып бару өчен файдаланыла алмый торган мөлкәт исемлегенә кертүгә юл куймау;

-аренда килешүе төзү хокукына КУЭ субъектларына тәкъдим итү юлы белән аренда мөнәсәбәтләренә максимал мөмкин булган күләмне жәлеп итү, мондый торгларны үткөрү инициативасында гариза принцибын куллану.

КУЭ субъектларына мөлкәти ярдәм күрсәтү өлкәсендә эшчәнлекне норматив хокукый тәэмин итү буенча чаралар

КУЭ субъектларына мөлкәти ярдәм күрсәтүне норматив хокукый тәэмин итү 209-ФЗ номерлы Законның 18 статьясы нигезләмәләренә нигезләнгән. «Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына мөлкәти ярдәм күрсәтүне киңәйтү максатларында Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 3 июлендәге 185-ФЗ номерлы Федераль закон белән кертелгән үзгәрешләргә исәпкә алып (алга таба - 185-ФЗ номерлы Закон) Исемлеккә муниципаль милектәге жир кишәрлекләре, шулай ук хужалык алып бару яисә муниципаль унитар предприятиеләргә, учреждениеләргә оператив идарә итү хокукында беркетелгән муниципаль милек кертеләргә мөмкин.

Саба муниципаль районында КУЭ субъектларына мөлкәт ярдәме күрсәтү өлкәсендә түбәндәге норматив хокукый актлар гамәлдә:

- Саба муниципаль районы Башкарма комитетының «Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына һәм кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм итү инфраструктурасын төзүче оешмаларга биләү һәм (яисә) файдалануга тапшыру өчен билгеләнгән өченче зат хокукларыннан ирекле булган (хужалык алып бару хокукыннан, оператив идарә итү хокукыннан, шулай ук кече һәм урта эшкуарлык субъектларының мөлкәти хокукларыннан тыш) муниципаль мөлкәт исемлеген , шул исәптән Саба муниципаль районы милкендәге жир кишәрлекләре (шәхси ярдәмче хужалык, яшелчәчелек, бакчачылык, шәхси торақ төзелеше өчен билгеләнгән жир кишәрлекләреннән тыш) исемлеген раслау турында» 2020елның 11 мартындагы 418-п номерлы карары;

- Саба шәһәр Башкарма комитетының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының "Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлеге милкендәге, кече һәм урта эшкуарлык субъектларына һәм кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм инфраструктурасын барлыкка китерүче оешмаларга биләүгә һәм (яисә) файдалануга тапшыру өчен билгеләнгән, өченче зат хокукларыннан ирекле булган (кече һәм урта эшкуарлык субъектларының мөлкәти хокукларыннан тыш), муниципаль милек (жир кишәрлекләреннән тыш) исемлеген раслау турында» 2018 елның 14 декабрдәге 161 номерлы карары.

Муниципаль милекне табу һәм исемлеккә өстәмәләр кертү өчен координацияләнгән эш таләп итә, моның өчен «КУЭ «Корпорациясе» АЖ ярдәме белән эшче төркем төзелде.

Эшче төркем вәкаләтле органнар тарафыннан ел саен уздырыла торган муниципаль мөлкәтне, шул исәптән: казна мөлкәтен, оператив идарә хокукында һәм хужалык алып бару хокукында муниципаль учреждениеләргә, предприятиеләрдә (алга таба - МУ, МУП) беркетелгән мөлкәтне, жир кишәрлекләрен, шул исәптән дәүләт милке чикләнмәгән жир кишәрлекләрен инвентаризацияләүдә катнаша.

2018 елның 5 апрелдә конкурентлыкны үстерү мәсьәләсе буенча (2018 елның 15 маендагы Пр-817ГС номерлы йөкләмәләр исемлеге) Россия Федерациясе Дәүләт Советы утырышында бирелгән Россия Федерациясе Президенты күрсәтмәләре буенча, «Интернет» челтәрендәге Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренң рәсми сайтларында Россия Федерациясе субъектлары дәүләт милкендә, муниципаль милектә булган объектлар, шул исәптән объектларның исемнәре, аларның урнашу урыны, характеристикасы һәм максатчан билгеләнеше, өченче затлар хокукларыннан файдалануны һәм йөкләнеше чикләү турында мәгълүмат урнаштырылырга тиеш.

Муниципаль милек объектлары турында белешмәләр «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтларда күчемсез милек объектына хокукларны чикләүне (йөкләнеше) теркәү яки күрсәтелгән объектка милек хокукын туктату датасыннан жиде көн эчендә актуальләштерелгә тиеш.

Билгеләнеш буенча файдаланыла яисә файдаланылмый торган муниципаль мөлкәт ачыкланган саен, ул исемлекне тулыландыру турындагы тәкъдимнәрне формалаштыру өчен яраклы. Эш төркеме мондый тәкъдимнәрне жью һәм карау контролен тәмин итәчәк.

Югарыда күрсәтелгән чараларны гамәлгә ашыру белән бер үк вакытта Эшче төркем КУЭ субъектлары тарафыннан ихтыяж булмаган мөлкәтнең Исемлектә булу-булмавын тикшерә. Әгәр Исемлеккә кертелгәннән соң ике ел дәвамында объект буенча КУЭ субъектларынан бер генә гариза да алынмаган һәм бу чорда аренда шартнамәсен төзү хокукына игълан ителгән сатулар ике тапкырдан артык узмаган дип танылган очракта, мондый мөлкәтне Исемлектән төшереп калдыру турында тәкъдимнәр әзерләнергә мөмкин.

Исемлеккә кертелгән муниципаль мөлкәт бирү эшен камилләштерү

Исемлеккә кертелгән муниципаль милекне бирү буенча эшнең максаты - мөлкәтне Исемлеккә кертү датасыннан соң бер елдан да соңга калмыйча максималь мөмкин булган күләмдә аренда шартнамәләре төзү. Бу максатка ирешү өчен түбәндәге адымнар гамәлгә ашырылачак:

- потенциал арендага алучыларга мөлкәт турында мәгълүмат, шул исәптән фотографиялар, техник документлар, шулай ук реклама характерындагы материаллар бирү;

- мөлкәтне арендага бирү буенча сатулар үткөрү турында карар кабул иткәндә гариза принцибын куллану;

- КУЭ субъектларына сатуларда һәм сатулар уздырмыйча гына мөлкәтне бирү процедураларында катнашу буенча методик материаллар эшләү һәм бирү.

12. КУЭ субъектларына мөлкәти ярдәм күрсәтү буенча максатчан күрсәткечләр

	Максатчан күрсәткеч	Чор, ел				
		2019	2020	2021	2022	2023
Дәүләт (муниципаль) мөлкәте объектлары, казналар						
1	Күчемсез милек объектлары	2	3	4	5	6
2	Жир кишәрлекләре	1	2	3	4	5

12. Авыл хужалыгында кооперацияне үстерү.

Авыл кооперациясенә барлык төрләрән үстерү авыл хужалыгы производствосының рентабельлеген тәмин итү, авылда эш белән тәмин итүне саклап калу, авыл халкының сатып алу сәләтен арттыру һәм, ахыр чиктә, авыл территорияләрен тотрыклы үстерү өчен кирәкле шарт булып тора. Бу - авыл

хужалыгы товар житештерүчелөренен, кече хужалыкларның, кулланучылар жәмгыятьлөренен авыл хужалыгы продукциясен сату базарларына керуен, авыл жирлегендә тормыш сыйфатын яхшыртуны тәэмин итүнең төп механизмы.

Бу эш кысаларында районда кооперативның матди-техник базасын булдыру һәм модернизацияләү өчен шартлар булдырыла. Житештерү биналарын, цехларын ремонтлау, яңарту, янадан төзү, торгызу, житештерү контроле лабораторияләрен жиһазландыру, чыгарыла торган (житештерелә торган, эшкәртелә торган) продукциянең сыйфатын һәм куркынычсызлыгын житештерү контроле һәм дәүләт ветеринария санитария экспертизасын уздыру (авыл хужалыгы продукциясенен сыйфатына лаборатор анализ ясау өчен жиһазлар сатып алу) һәм ит һәм кош итен әзерләү, саклау, эшкәртү, сую, беренчел эшкәртү һәм суыту өчен билгеләнгән жиһазлар сатып алу, аны сату, төяү, бушату, авыл хужалыгы продукциясен транспортровкалау өчен.

Чараларны гамәлгә ашыруның төп нәтижәсе булып бердәм технологик процессның үзара бәйләнештәге буыннарын үстерү тора: чимал житештерүдән алып, эзер (эзерлекле һәм (яисә) эшкәртелгән) авыл хужалыгы продукциясен сатуга кадәр, авыл хужалыгы товар житештерүчеләрен кооперативларга берләштерү юлы белән.

Казан кооператив институты ярдәмендә һәр эре авыл жирлегендә кулланучылар кооперативларын булдыру буенча гамәли һәм методик ярдәм күрсәтелә.

Авыл жирлекләрендә авыл хужалыгы кулланучылар кооперативларын төзү буенча юл картасын әзерләү буенча авыл жирлекләре башлыкларына консультацияләр уздырыла

Кооператив хәрәкәткә кооператив төзөргә теләүче фермерларны, шәхси ярдәмче хужалыклар вәкилләрен жәлеп итү буенча киң күләмле эш алып барыла.

13. Районның инвестицион жәлеп итүчәнлеген бәяләү, эшқуарлыкны үстерү юнәлешләре һәм конкрет чаралар исемлеге.

Россия Федерациясенен икътисадый үсеше эшқуарлык инициативасы, Россия һәм чит ил инвесторлары капиталын кертү, дөнья базарында Россия товарларының конкуренциягә сәләтлелеген арттыру өчен территорияләренен инвестицион жәлеп итүчәнлеген өчен максималь уңай шартлар булдыруны таләп итә.

Саба муниципаль районы-Татарстан Республикасының иң жәлеп итүчән территорияләренен берсе. Өстенлекләр арасында түбәндәгеләрне аерып күрсәтергә мөмкин:

Хәзерге вакытта районда аккредитацияләнгән 4 сәнәгать майданчыгы эшли:

1. Лесхоз бистәсенен «Агач эшкәртү» шәхси сәнәгать паркы,
2. Байлар Сабасы ш.т.п. Саба индустриаль паркы,

3. Шәмәрдән авылының «Яшел Парк» экотехнопаркы,
4. Шәмәрдән авылындагы «Проминвесттехнохолдинг» сәнәгать майданчыгы.

«Агач эшкәртү» ЧПП - «Саба урман хужалыгы» ЖЧЖнең идарәче компаниясе (Лесхоз бистәсе, майданы - 7,2 га, резидентлар саны - 4, булдырылган эш урыннары саны - 312, 2019 елда керемнең тулаем күләме - 333,6 млн сум, салым түләүләре күләме - 49,2 млн сум).

"Саба"-«Саба» индустриаль паркы» идарәче компаниясе" АЖ Идарәче компаниясе (Байлар Сабасы ш.т.п., майданы - 107 га, резидентлар саны - 3, булдырылган эш урыннары саны - 43 уртақ табыш 2019 елда - 28,5 млн сум, салым түләүләре күләме 2,5 млн сум тәшкит итте).

«Яшел Парк» экокнопаркы (төзелә торган) - «Яшел Парк» ЖЧЖ идарәче компаниясе (Шәмәрдән авылы, майданы - 14 га, резидентлар саны - 1, булдырылган эш урыннары саны - 4, 2019 елда керемнең тулаем күләме - 0,3 млн сум).

«Проминвесттехнохолдинг» ПП - «Проминвесттехнохолдинг» ЖЧЖ идарәче компаниясе (Шәмәрдән авылы, майданы - 2,7 га, резидентлар саны - 5, булдырылган эш урыннары саны - 68, 2019 елда керемнең тулаем күләме - 374,4 млн сум, салым түләүләре күләме 12,9 млн сум тәшкит иткән).

Район үзәге - Байлар Сабасы ш.т.б. да безнең республика башкаласы - Казан шәһәреннән 98 чакрым ераклыкта, Шәмәрдән тимер юл станциясеннән 22 чакрым ераклыкта, Нократ Аланыннан 60 чакрым ераклыкта урнашкан. «Казан» халыкара аэропортына кадәр - 120километр, «Бигешево» аэропортына кадәр - 220 километр.

Саба муниципаль районы Киров өлкәсе һәм Марий Республикасы чикләре янында урнашкан.

Хезмәт ресурслары булу. Икътисадта мәшгульләр саны 15300 кеше тәшкит итә. Стратегик планда икътисадта мәшгульләргә 2023 елга 15700 кешегә кадәр арттыру.

Әйбәт экологик Хәл экологик чиста продуктлар житештерүне үстерү, авыл туризмын һәм ялын үстерү мөмкинлегә бирә.

Саба муниципаль районында туризмны үстерүгә ярдәм итә торган факторларга түбәндәгеләрне кертергә була: файдалы географик хәл, уңай экологик вәзгыять, алга киткән авыл хужалыгы, бай мәдәни мирас. Саба муниципаль районы үзенең борынгы тарихы белән бай. Археологик һәйкәлләр саны буенча район Татарстан Республикасы буенча иң кызыклы бишлеккә керә.

Саба районы - Татарстанның аутентик төбәге, аның туристлар жәлеп итүчәнлегенең төп факторлары булып урман һәм милли татар колориты тора.

Саба районы, беренче чиратта, үзенең табиғый аутентиклыгы һәм спорт инфраструктурасы объектларының булуы хисабына ота, алар туристлык тәкъдимен төрлеләндерергә мөмкинлек бирәчәк.

Шул ук вакытта төп позиция урман һәм ЛССЦ булу аркасында экотуризм аша өстәмә позиция бирү мөмкинлекләре белән ныгытыла. Шул ук вакытта экотуристларның, Европа Университеты мәгълүматлары буенча, икътисади планда иң жәлеп итүчән төркемнәренң берсе булуын исәпкә алырга кирәк, чөнки:

- бәяләүләр буенча аларның керемнәре уртача дәрәжәдән югарырак;
- алар ешрак сәяхәт итәләр;
- алар күбрәк тоталар.

Районны туристик юнәлеш буларак алга жибәрүдән тыш, бу Татарстан Республикасы Саба районының инвестицияләр жәлеп итүчән регион буларак уңай имиджын булдырырга мөмкинлек бирәчәк.

Муниципаль программаны үтәү чараларын координацияләү Саба муниципаль районының икътисад бүлеге һәм Саба муниципаль районы Башкарма комитетының фаразлавы аша Саба муниципаль районының Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Муниципаль программа кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәмнең түбәндәге төрләрен бирү юлы белән гамәлгә ашырыла: мәгълүмати, кадрларны әзерләү, яңадан әзерләү һәм аларның квалификациясен күтәрү, шулай ук эшкуарлык эшчәнлеген пропагандалау һәм популярлаштыру өлкәсендә.

Кече һәм урта эшкуарлык субъектларына мәгълүмати ярдәм «Икътисад һәм район күрсәткечләре» бите эшчәнлеген Интернет челтәрендә Саба муниципаль районы рәсми порталының эшчәнлеген тәэмин итүне, Саба муниципаль районы массакүләм мәгълүмат чараларында кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары эшчәнлеген өчен файдалы мәгълүмат урнаштыруны күздә тоту.

Эшкуарлык эшчәнлеген пропагандалау һәм популярлаштыру, эшкуарлыкның уңай имиджын төзүдә катнашучы буларак, муниципаль программаны гамәлгә ашыру кысаларында «түгәрәк өстәлләр», конференцияләр, семинарлар, конкурслар һәм кече һәм урта эшкуарлык субъектлары белән башка чаралар уздыру юлы белән гамәлгә ашырыла. Тәҗрибә белән уртаклашу өчен эшмәкәрләр клублары төзү. Интернетта сайтларны үстерү буенча курслар үткәрү. Мәктәпләрдә һәм конференцияләр, дәрәсләр, ачык дәрәсләр үткәрү, эшмәкәрләр белән очрашулар. Мәктәп укучыларының житештерүгә экскурсияләрен оештыру.

Кадрларны әзерләү, яңадан әзерләү һәм аларның квалификациясен күтәрү өлкәсендә кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм итү үз эченә хезмәтне саклау һәм янғын куркынычсызлыгы буенча укутуны оештыруны, эшкуарлык эшчәнлегенә кагылышлы гамәлдәге законнар буенча укуту семинарларын оештыруны, хезмәтне саклау мәсьәләләре буенча методик ярдәмне, хезмәт шартларын, хезмәт законнарын махсус бәяләүне ала.

Продукция сатуда ярдәм: күргәзмәләр, ярминкәләр, эшлекле очрашулар уздыру.

Саба муниципаль районы бюджетыннан муниципаль программада каралган финанс ярдәме Саба муниципаль районы территориясендә теркәлгән һәм эшчәнлек алып баручы кече һәм урта эшкуарлык субъектларына күрсәтелә.

14. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруны ресурслар белән тәмин итү

Муниципаль программа чаралары Саба муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән һәм башка чыганақлардан гамәлгә ашырыла. 2019-2023 елларда муниципаль программаны финанслауның планлаштырылган гомуми күләме 237,000 мең сум тәшкіл итәчәк, шул исәптән:

2019бер ел - 20 мең сум;

2020бер ел - 22 мең сум;

2021бер ел - 60 мең сум;

2022бер ел - 65 мең сум;

2023бер ел - 70 мең сум;

Муниципаль программа чараларын гамәлгә ашыруга чыгымнар күләме муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләлеген бәяләү нигезендә һәм чираттагы финанс елына Саба муниципаль районы бюджетының расланган бюджет ассигнованиеләреннән һәм бюджет йөкләмәләре лимитларыннан чыгып ел саен аныкланырга мөмкин.

Муниципаль программаны ресурслар белән тәмин итү турында мәгълүмат муниципаль программага 3 кушымтада бирелгән.

Саба муниципаль районы кече һәм урта эшкуарлыкка ярдәм итү кысаларында субсидияләр алучы дип танылган очракта, Татарстан Республикасы һәм федераль бюджетлар акчалары исәбеннән әлеге акчалар муниципаль программаны финанслау чыганагы буларак карала.

Муниципаль программаның төп куркынычлары һәм тискәре нәтижәләрне булдырмый калу чаралары комплексы

Шул ук вакытта муниципаль программаны тормышка ашырганда да куркыныч бар.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыру барышында төп куркынычлар һәм тискәре нәтижәләрне булдырмау чаралары комплексы 1 таблицада китерелде.

1 таблица

Төп куркынычлар	Тискәре нәтижәләрне булдырмау чаралары комплексы
Муниципаль программаны финанслап бетермәү белән бәйле куркынычлар	

муниципаль программа чараларын тормышка ашыруны тээмин итү өчен Саба муниципаль районы бюджетыннан финанс ресурсларын планлаштырганда бюджет акчалары дефициты	беренче чираттагы финанслау, баяләү өчен өстенлекләрне билгеләү бюджет кертемнәренен нәтижәлегенә
Тышкы мохит үзгәрүгә бәйле куркынычлар	
дәүләт һәм гамәлдәге законнарда үзгәрешләр өлешендә планлаштырыла торган Россия Федерациясе законнары мониторингын үткәрү	
дәүләт хакимияте органнары һәм Россия Федерациясе жирле үзидарә органнары тарафыннан	кече һәм урта эшқуарлыкка ярдәм итү һәм аны үстерү һәм Саба муниципаль районының муниципаль хокукий актларына үз вакытында үзгәрешләр кертү
муниципаль программа чараларының актуальлеген киметү	муниципаль программаның уздырыла торган чараларының нәтижәлегенә еллык анализ, муниципаль программа чаралары арасында акчаларны янадан бүлү
Кеше факторына бәйле куркынычлар	
муниципаль программа чараларыннан файдалану мөмкинлегенә өлешендә кече һәм урта эшқуарлык субъектларының ышанмавы	төрле коммуникация каналларыннан файдаланып үткәрелә торган чаралар турында кече һәм урта эшқуарлык субъектларына даими мәгълүмат бирү
кече һәм урта эшқуарлык субъектларының активлыгы түбән булу	кече һәм урта эшқуарлык вәкилләрен жәлеп итеп, муниципаль программага үзгәрешләр кертү
Мәгълүматның дәрәс булмавы белән бәйле куркынычлар (статистик, салым мәгълүматлары)	
дәрәс булмаган мәгълүмат аркасында муниципаль программа чараларын гамәлгә ашыруның нәтижәлегенә һәм кече һәм урта эшқуарлык субъектларының үсеш перспективаларын дәрәс баяләмәү	эшқуарлык мохите тикшеренүләре үткәрү
Татарстан тарафыннан бирелгән мәгълүматның эшқуарлык эшчәнлегенә субъектлары үсеш торышын анализлау өчен житәрлек булмавы	мәгълүматның билгесезлегенә шартларында кече һәм урта эшқуарлык субъектлары үсешен баяләү, социологик сораштырулар (анкеталаштыру һәм интервьюцияләү) үткәрү; кече һәм урта эшқуарлык субъектларына ярдәм күрсәтә торган оешмаларның бердәм мәгълүмат базасын булдыру өчен мәгълүмат жыю һәм анализлау
Транспорт инфраструктурасын үстерүгә бәйле рәвештә куркынычлар	

муниципальара хэбэрдэ транспорт инфраструктурасын үстөрүдөгө проблемалар социаль үсешнең акрынаюы һәм бердәм икътисадый кинлекне формалаштыру куркынычы тудыра.	транспорт инфраструктурасын үстөрүне алдан карау
---	--

Куркынычлар белән идарә итү чараларын кабул итү муниципаль программаны гамәлгә ашыру һәм аның нәтижәлелеген бәяләү барышында гамәлгә ашырыла.

16. Программаның планлаштырылган икътисади нәтижәлелеге, программа белән идарә итү һәм тормышка ашыруны контрольдә тоту.

Муниципаль программа гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү, Саба муниципаль районының кече һәм урта эшкуарлыгына ярдәм итү өчен акчаларны оптималь туплау максатыннан, муниципаль программа билгеләгән максатларга һәм бурычларга ирешү дәрәжәсенә бәйле рәвештә, муниципаль программа чараларының үтәлешен тикшереп тору механизмыннан гыйбарәт.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү хисап финанс елында аны үтәү йомгаклары буенча муниципаль программаны жаваплы башкаручы тарафыннан, шулай ук муниципаль программаны гамәлгә ашыруны төгәлләү йомгаклары буенча уздырыла.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләүнең мәжбүри шарты булып муниципаль программаны тормышка ашыруның планлаштырылган арадаш нәтижәләрен (максатчан индикаторлар, муниципаль программа күрсәткечләрен) үтәү тора.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү түбәндәге критерийлар буенча уздырыла:

- муниципаль программа максатына ирешү дәрәжәсе;
- муниципаль программа бурычларына ирешү дәрәжәсе;
- бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеге дәрәжәсе.

-

17. Нәтижеләр.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыру 2020-2024 еллар дәвамында этаплап гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыру нәтижеләре буенча түбәндәге нәтижеләргә ирешү планлаштырыла:

- районның ТТПында кече һәм урта эшкуарлык өлеше 2594кә кадәр арттыру;
 - кече һәм урта бизнес предприятиеләре эшчәнлегеннән жирле бюджетка салым кертемнәрен үстерүне тәмин итү;
 - социаль эшмәкәрлекне үстерү;
 - район икътисадына кече һәм урта эшкуарлыкның өлешен арттыру;
 - кече эшкуарлыкка инвестицияләр жәлеп итү;
 - кече эшкуарлыкта эшләүче хезмәткәрләр санын арттыру;
 - муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру исәбенә кече һәм урта эшкуарлык субъектларын капиталлаштыруны арттыру;
- эшкуарлык эшчәнлегә өчен уңай климат тәмин итү, районның социаль-икътисадый проблемаларын хәл итүдә эшкуарларның актив позициясе.